

MØRE OG ROMSDAL
BONDELAG

Årsmelding 2021

Gode medlemmer og kolleger

Korona, kostnadsvekst, bondeopprør og tilleggsforhandlinger – det er ord som har gått igjen i alle fora i vår næring i 2021. Ikke siden forrige opprør som endte med Hitraaksjonen har vel oppmerksomheten og fokuset rundt bondens økonomi og arbeidssituasjon vært større. Dette var en medvirkende årsak til bruddet i årets jordbruksforhandlinger. Årets stortingsvalg ga landet ny regjering. I regjeringens samarbeidserklæring, også omtalt som Hurdalsplattformen, legges et godt grunnlag for å kunne løfte bondens inntektsnivå. Her jobbet Bondelaget på alle plan intenst og målrettet opp mot politikerne. Resultatet ble bra, men vi skal også være raus og dele æren med Bondeopprøret for å ha satt saken så tydelig på kartet og vært med på å holde trykket oppe.

Kostnadsveksten det siste året har ført til store utfordringer for de fleste aktive næringsutøvere. Mange gir tilbakemeldinger om dårlig likviditet og mangel på motivasjon og fremtidsro i yrket. Dette er signaler som vi i fylkeslaget tar på største alvor. Det jobbes systematisk og målrettet oppover i organisasjonen og mot politikere. Landbruksnæringen står ved et veiskille. Vi som tillitsvalgte må få til en retningsendring som styrker det økonomiske handlingsrommet både for små, mellomstore og store produsenter. Det første store løftet må komme allerede i årets forhandlinger. Her har vi som faglag et stort ansvar. Skal vi lykkes, er det viktig at vi i fellesskap drar i samme retning. Da må vi stå samlet på tvers av faglag, landsdel, fylke, produksjoner og størrelser.

2021 har også bydd på mange andre spennende og viktige saker for oss som matprodusenter. I vår var det forhandlinger med Storbritannia om nye handelsavtaler med landbruksvarer etter at de trakk seg ut av EU. Dette kunne fått store konsekvenser for produksjonsvolumet her i landet. Her ble det jobbet intensivt og målrettet fra Bondelagets side for å begrense importkvotene på landbruksvarer. Vi må sende en stor takk for innsatsen til KrF og Steinar Reiten for at avtalen ikke fikk større konsekvenser enn den fikk for norsk landbruk.

Langsiktig og målrettet jobbing virker. Fylkeslaget satte i 2020 ned ei gruppe som skulle se på velferdsordningene i landbruket. Dette gjaldt spesielt rundt svangerskap og sykdom. Dette har blitt løftet frem ved flere anledninger. I 2021 ble det satt ned ei gruppe sentralt som skulle se på mulighetene for å

styrke ordningen. Møre og Romsdal fikk plass i denne gruppen. Målet er å komme med konkrete forslag til forbedringer allerede til forhandlingene nå i vår.

Fylkeskommunen startet i sommer arbeidet med ny fylkesstrategi for landbruket i Møre og Romsdal. Her er vi som fylkeslag på ballen. Både Atle Frantzen og Nina Kolltveit Sæter fra administrasjonen sitter som faste medlemmer og tar med seg fylkesstyrets synspunkter og frontsaker. Fylkeslaget har over lengre tid jobbet med driveplikten, og mener dette er en viktig sak for de aktive produsentene i næringen. Mange sliter i dag med å få kommunene til å følge opp regelverket, og her må fylkeskommunen, fylkesmannen og sentrale myndigheter sterkere på banen og instruere, slik at loven faktisk blir fulgt.

Fremover blir det viktig at vi som faglag løfter blikket og ser for oss hvordan vi fortsatt skal greie jobben som næringsutøvere i verdens viktigste yrke. Vi må se inn i glasskula: Hvordan er situasjonen om fem til ti år? Vi må kunne tilpasse oss utviklingen i samfunnet, men skal vi greie det må det være et økonomisk grunnlag i bunn. Lars Petter Bartnes sa det så godt i sin årsmøtetale: «Jeg har utnyttet det politiske handlings-

rommet, nå blir oppgaven fremover å utvikle det.» Og det er her jobben må skje. Vi kan ikke vente hele tiden å hente økt inntekt bare via overføringer fra staten. Vi må også jobbe målrettet og bevisst for å styrke prisene på våre varer ut i markedet. Derfor trengs det sterkere og målrettet jobbing for økt tollvern, mindre kjedemakt, markedsregulering og arbeidsfordeling i næringen i hele landet, hvis vi skal komme i mål med å kompensere for økte kostnader og samtidig tette inntekts-gapet.

Til slutt vil jeg minne om at Bondelagets arbeid handler om så mye mer enn jordbruksoppjøret. Vi i styret og administrasjonen jobber hver dag med saker som berører enkeltmedlemmer og deres drift. Mange saker kan ha større betydning for den enkelte medlem enn et jordbruksoppgjør. Dette er mange ganger ikke så synlig for alle og derfor lett å glemme. Likevel er dette minst like viktig for den det gjelder. Derfor vil jeg oppfordre dere til fortsatt å engasjere dere, være med på laget og gjøre oss tillitsvalgte gode. Vi er valgt av dere og for dere. Jo flere vi er jo mer påvirkningskraft får vi. Lykke til!

*Konrad Kongshaug
Fylkesleder i Møre og Romsdal Bondelag*

Viktige saker i 2021

Møre og Romsdal Bondelag benytter ulike anledninger og arenaer til å løfte saker som er viktige for medlemmene våre, enten det er i møte med Norges Bondelag, andre fylkeslag,

fylkeskommunen, Statsforvalteren eller andre. Fylkesleder løfter også aktuelle problemstillinger i media når anledningen byr seg.

Brudd og aksjoner

Våren 2021 ble det brudd i jordbruksforhandlingene. Svært mange lokallag i Møre og Romsdal var godt synlige gjennom lokale aksjoner og i sosiale media. Tor Olav Kjølstad Hanset og Ingeborg Rindalsholt tok turen fra Vistdal til Oslo, med et tydelig budskap til statsministeren fra Møre og Romsdal Bondelag.

Melkekvoter

Melkeproduksjon er en av bærebjelkene i landbruket i Møre og Romsdal, og fylkestyret har også i 2021 vært opptatt av kvoteordningen. Møre og Romsdal Bondelag mener at produksjonsrettighetene på melk må overføres til aktive drivere. Dette må skje på en måte som ikke gir negative konsekvenser for de som har tilpasset seg gjeldende regelverk. Fylkestyret ber om at utleie av kvote begrenses til 5 år i en overgangsperiode, med et mål om å avvikle ordningen med privat salg og leie av kvoter i 2030. For å bremse strukturutviklingen som går mot færre og større bruk, mener fylkestyret at kvotetaket bør senkes til 650 000 liter. Også dette må skje på en måte som ikke rammer de brukene som har tilpasset seg den ønskede politikken om store enheter. De som allerede har investert og blitt store må også ha en trygghet for at det skal være lønnsomt å drive fremover.

Velferdsordninger

I flere år har Møre og Romsdal Bondelag brukt «alle» anledninger til å snakke om velferdsordninger, ikke minst knyttet til svangerskap, fødsel og foreldrepermisjon. På tampen av 2021 ble nestleder Anna Håland Berget og rådgiver Anne Marit Riste invitert med i en arbeidsgruppe i Norges Bondelag som skal skissere hvordan vi på ulike måter kan videreutvikle og forbedre velferdsordningene i landbruket. Arbeidet munner ut i en rapport som skal ligge til grunn for jordbruksforhandlingene våren 2022. Dette er viktig i seg selv. I tillegg ligger det en stor oppmuntring i dette: Det nytter å holde et tema varmt over tid!

#Landbruksløftet

Inntektene i jordbruket må løftes opp på samme nivå som resten av samfunnet! Et samlet landbruk stilte seg bak dette kravet i 2021. Inntektsnivået i landbruket er langt lavere enn i resten av samfunnet, og utviklingen må snus for å skape ny giv i næringen. Inntektsløft har vært tema på alle arenaer der landbruket har stått på dagsorden, og i alle møter vi har hatt med politikere gjennom året. Det har vært en prioritert oppgave også for Møre og Romsdal Bondelag å formidle alvor et knyttet til økonomien i næringen. Det er avgjørende viktig at vi har virkemidler som sikrer lønnsomhet for alle produksjoner og bruksstørrelser i vårt mangfoldige fylke. Fylkestyret vil fortsette å jobbe utrettelig for bondens økonomiske vilkår, helt til landbruket er likestilt med andre i samfunnet.

Hjorteprosjekt

Møre og Romsdal Bondelag har også i 2021 vært opptatt av avlingstap på grunn av hjortebeiting. Antallet hjort i fylket er på et rekordhøyt nivå. Dette oppleves som et stort problem flere steder i fylket. I 2019 ble det tatt initiativ til et toårig prosjekt som skulle dokumentere virkningen av hjortebeiting på innmark, gjennom systematiske registreringer av avlings-skader. Landbruk Nordvest var prosjekteier, og prosjektperioden varte ut 2021. Resultatene i prosjektet viser at det i utsatte områder er betydelige avlingstap, og dermed også store økonomiske tap for bøndene det gjelder. Ved årsskiftet holdt Møre og Romsdal Bondelag et møte der resultatene ble lagt frem for Fylkeskommunen og Statsforvalteren. Bondelaget vil følge opp problemstillingen videre. Det er viktig at kommunene får del i denne kunnskapen og at vi får en hjorteforvaltning i kommunene der bondens næringsinteresser tillegges stor vekt.

Jordvern

Også i 2021 har jordvern vært et prioritert område for Møre og Romsdal Bondelag. Fylkeskontoret samarbeider tett med Jordvernforeningen i Møre og Romsdal, der rådgiver Atle Frantzen sitter i styret. Fylkestyret er opptatt av at driveplikten også er viktig for jordvernet. Temaet har vært tatt opp både hos Statsforvalteren, i møte med landbruksavdelingene i kommunene og i media. Styret er bekymret over det de mener er manglende oppfølging av driveplikten i jordbruket i fylket, og mener at regelverket må brukes aktivt av landbruksforvaltningen.

Digitalt fylkesårsmøte

Fylkesårsmøtet 2021 ble gjennomført digitalt. Etter valget på fylkesårsmøtet i 2021 består styret av leder Konrad Kongshaug, Averøy, nestleder Anna Håland Berget, Rauma, styremedlem Hilde Kjersem, styremedlem Odd Bjarne Bjørdal, Ørsta, styremedlem Ørjan Stenerud, Giske, 1. vara Audun Skjervøy, Fjord, 2. vara Jan Henrik Moen, Surnadal og 3. vara Kristine Blindheim, Giske.

I tillegg er Nelly Marie Ytterli, Valldal, styremedlem for Norges Bygdekvinnelag og Tor Olav Kjølstad Hanset, Vistdal, styremedlem for Norges Bygdeungdomslag.

Årsmøtet i Norges Bondelag

Årsmøtet i Norges Bondelag ble gjennomført som et halvdigitalt møte, med fylkesvise fysiske samlinger og møte på Teams. Utsendingene fra Møre og Romsdal bidro til en aktiv og god debatt. Hilde Kjersem Kolberg holdt innlegg om velferdsordninger i forbindelse med svangerskap og fødsel. Anna Håland Berget var i sitt innlegg opptatt av hvor veien går videre for Bondelaget, og at det må være en demokratisk organisasjon med stor takhøyde. Begge innleggene fikk støtte i replikker og andre innlegg, og begge temaene ble tatt inn i resolusjonen fra årsmøtet.

Hilde Kjersem Kolberg var også én av fire som slapp til med direkte spørsmål til statsråd Olaug Bollestad. Hun utfordret ministeren fra familiepartiet KrF på hvordan hun kan forsvare en så dårlig prioritering av velferdsordninger for bønder som skal ha barn.

Ny regjering og ny Mørebenk

Valgkampen og Stortingsvalet 2021 viste at målretta og systematisk arbeid over tid ber frukt. Det er mange gode spor av Norges Bondelag både i partiprogramma og i regjeringsplattforma. I Hurdalsplattforma har regjeringa forplikta seg til mykje. Det gjer at vi har store forventningar, men også at vi

har eit stort ansvar for å jobbe vidare slik at vi kan utnytte det politiske momentum vi no har fått. Løfta skal omformast til praktisk landbrukspolitikk og vi er med! Stortingsvalet har også gitt oss ein ny Mørebenk, med representantar i komitéar som er viktige for landbruket.

Ny æresmedlem

Eit høgdepunkt dette året var overrekkinga av diplom og blomster til Kari Redse Håskjold frå Volda i samband med leiarmøtet i Ørsta. Ho er utnemnd som æresmedlem i Bondelaget for langvarig og uthaldande innsats for landbruk og matproduksjon, både regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Leiarmøte i Ørsta

Under leiarmøtet i Ørsta hadde vi besøk av Per Vidar Kjølmoen, ny på Mørebenken og ny landbrukspolitisk talsmann i Arbeiderpartiet. Han forsikra forsamlinga om at han har ambisjonar om å ta den jobben på alvor og spele på lag. Og vi kunne sjølvstøtt ikkje la vere å lansere Kjølmoen som Landbrukspolitisk wonderboy, med T-skjorte egna for posering i sosiale media.

Sammen har vi tatt vare på det norske landbruket i over 60 år

Som medlem av Norges Bondelag får du:

- minst 20 % på alle private skadeforsikringer
- 20-40 % rabatt på landbruksforsikringer
- god pris på pensjonsordninger
- tilgang på Norges Bondelags Cyberforsikring

Ring Gjensidige på **915 03100** eller les mer på gjensidige.no/bondelaget

413_07/2012_2021

Årets lokallag

Molde Bondelag vart kåra til Årets lokallag i Møre og Romsdal. Dei har klart å oppretthalde jamn og god aktivitet sjølv i koronatid, med fagleg og sosialt fellesskap både for eigne medlemmer og for medlemmene i nabolaga i nye Molde kommune. Dei har jobba inn mot kommune, fylke og vegvesen. Og dei har vore aktive i media og sosiale media – mellom anna i samband med sommarkampanjen #komhit.

Årets unge bonde

Sofie Høybakk (29) frå Vigra vart kåra til Årets unge bonde i 2021, som den første frå Møre og Romsdal. I eit område der mange legg ned drifta, har ho satsa. Sidan ho tok over garden i 2018 har ho både oppgradert og utvida. Ho driv i eit område med god til-

gang på dyrkamark og er opptatt av at den jorda skal drivast godt. For tida ser ho på korleis ho kan utnytte fôret betre, redusere bruken av plast og redusere miljøutsleppa knytte til transport. Kanskje høytørke og tørrhøy blir løysinga?

Lokallagsårsmøte og samanslåing

Korona eller ikkje: Lokallagsarbeidet er viktig! For første gong på mange år vart det gjennomført årsmøte i alle lokallaga. Bondelaga i Vanylven og Rovde – som i årsmøta sine vedtok å slå seg saman og så heldt fram med felles årsmøte – hadde rekordoppslutning om årsmøtet. Trekkplasteret var gratis sjekk av brannsløkkingsapparat. Lokallaget hadde gjort avtale med det lokale brannvesenet om ein timepris som lokallaget dekte. Slik kunne lokallaget gi dette som eit gratis tilbod til medlemmene som møtte. Kan dette vere eit tips til ditt lokallag?

Koronakreativt

Koronaen la ein dempar på lokallagsarbeidet også dette året. Mykje var likevel muleg og mykje vart også gjort – digitalt, med god avstand eller ute i det fri. Her er eit lite glimt frå Slåttagrill som Giske Bondelag arrangerte.

Endringar på kontoret

2021 har elles vore prega av endringar på fylkeskontoret, med ny organisasjonssjef frå januar og ny rådgjevar frå august. Arild Erlien gjekk av med pensjon frå 1.april 2021. Frå då av er han engasjert i ei deltidstilling for eit år i inntil 20%. Så stor utskifting i ein så liten stab betyr at det tek tid å kome inn i oppgåvene og finne gode måtar å arbeide på, men det betyr også nye blikk og nye tankar. Hugs at det alltid skal vere kort veg og lav terskel for å ta kontakt med kontoret om smått og stort!

Tilsette ved utgangen av 2021 var:

Nina Kolltveit Sæter, organisasjonssjef (100%)
Anne Marit Riste, rådgjevar (100%)
Atle Frantzen, rådgjevar (50%)
Arild Erlien, rådgjevar (20%)

Sjekk dine medlemsfordeler

Som bondelagsmedlem har du gode medlemsfordeler på bank og forsikring i Landkreditt.

Du får blant annet markedets aller beste priser på våre personforsikringer, gebyrfritt bankkort, lånet Bondelagets boligstart og spareprodukter med gode priser.

 Landkreditt

 NORGES
BONDELAG

Sjekk mer på:
[Landkreditt.no/bondelaget](https://landkreditt.no/bondelaget)

Best på
landbruk!

